

Original article

Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin İş Güvenliği Algısı ¹

Occupational Safety Perception of Vocational School Students

Elif Merdin ^{a, c} & Sezgin Aygün ^{b, c, *}

^a Department of Occupational Safety, Graduate School of Natural and Applied Sciences

^b Department of Physics, Faculty of Arts and Sciences

^c Canakkale Onsekiz Mart University, Canakkale 17100, Turkey

Özet

Bu çalışmanın amacı, Gelibolu Piri Reis Meslek Yüksek Okulunda İnsan Kaynakları Yönetimi, Deniz ve Liman İşletmeciliği, Muhasebe ve Vergi Uygulamaları, Turizm ve Otel İşletmeciliği, Turizm ve Seyahat Hizmetleri Programlarında öğrenim gören öğrencilerin iş sağlığı ve güvenliği (İSG) konusunda algı düzeylerinin belirlenmesidir. Betimsel tipteki bu araştırma, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Gelibolu Piri Reis Meslek Yüksek Okulundan 5 farklı programdan toplam 300 katılımcı ile gerçekleştirilmiştir. Katılımcılara 11 maddelik anket uygulanmış olup sonuçlar analiz edilmiştir. Katılımcıların % 35'i Deniz ve Liman İşletmeciliği, %18'i Muhasebe ve Vergi Uygulamaları, %18.3'ü Turizm ve Otel İşletmeciliği, %18'i Turizm ve Seyahat Hizmetleri, % 10.7'si ise İnsan Kaynakları Yönetimi öğrencilerinden oluşmaktadır. Ankete katılanların % 90.3'ü iş güvenliği olgusunu uyulması gerekli kurallar dizisi olarak değil, güvenli ve kaliteli bir yaşam için gerekli olduğunu düşünmektedir. Ayrıca % 88'i Programlarda okutulacak İSG derslerinin İSG sertifikasına öğretim üyeleri ve öğretim elemanları tarafından verilmesini ayrıca İSG konusunda yazılı ve görsel tüm bilgilendirme ve içeriklere daha kolay ulaşmayı istemektedir. Bu sonuçlardan ankete katılan öğrencilerin İSG konusuna önem verdikleri görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: İş sağlığı ve güvenliği, Meslek Yüksek Okulu, İSG Kültürü.

Abstract

The aim of this study is to determine the perception levels of occupational health and safety (OHS) of the students in Gelibolu Piri Reis Vocational School, Human Resources Management, Maritime and Port Management, Accounting and Taxation Applications, Tourism and Hotel Management, Tourism and Travel Services Programs. This research was carried out with 300 participants from 5 different departments from Çanakkale Onsekiz Mart University Gelibolu Piri Reis Vocational High School. 11 point poll was applied to the participants and the results were analyzed. 35% of the participants are Maritime and Port Management, 18% Accounting and Taxation Applications, 18.3% Tourism and Hotel Management, 18% Tourism and Travel Services and 10.7% Human Resources Management students. 90.3% of participants think that the safety concept is necessary for a safe and quality life, not as a set of rules. In addition, 88% of the occupational health and safety courses to be taught in the programs will be given to the occupational health and safety certificate by the lecturers and lecturers as well as to provide easy and visual information and content on the OHS. From these results, it is observed that the students who participated in the poll gave importance to OHS.

Keywords: Occupational health and safety, Vocational High School, OHS Culture.

Received: 08 March 2019 * **Accepted:** 25 March 2019 * **DOI:** <https://doi.org/10.29329/ijiasr.2019.187.2>

* Corresponding author:

Sezgin Aygün, Department of Physics, Faculty of Arts and Sciences, Canakkale Onsekiz Mart University, Canakkale 17100, Turkey.
Email: saygun@comu.edu.tr

¹ This study was produced from the master thesis of the first author.

GİRİŞ

İş sağlığı ve güvenliği konusu sanayileşmenin ardından gelişen ve değişen iş kolları ve artan yoğun iş temposu ile birlikte giderek daha fazla önem kazanan bir kavram haline gelmiştir. Temel amaçları arasında işçilerin iş kazalarından ve meslek hastalıklarından korunması, işçilerin sosyal, ekonomik v.b. haklarının gözetilmesi, işverenin can ve mal güvenliğinin teminat altına alınması ve işyerindeki her türlü makine, teçhizat ve üretimin korunmasını sağlamak olan iş sağlığı ve güvenliği konusu ayrıca; Fizik, Kimya, Biyoloji, Hukuk, Ergonomi, Mühendislik, Psikoloji, Sağlık Bilimleri v.b. gibi birçok bilim dallarını kapsayan disiplinler arası bir bilim dalıdır (Gerek, 2008). Çeşitli kurum ve kuruluşlarca tanımı yapılan iş sağlığı ve güvenliği genel olarak; "işyerinde işin yürütülmesi sırasında çeşitli nedenlerden kaynaklanan sağlığa zarar verebilecek koşullardan korunmak amacıyla yapılan sistemli ve bilimsel çalışmalardır" şeklinde ifade edilebilir (Tanır, 2004).

Eğer iş sağlığı ve güvenliği konusuna yeteri kadar önem verilmez, gerekli önlemler alınmaz ise 6331 sayılı İSG Kanunu'nda; "işyerinde işin yürütülmesi sebebiyle meydana gelen, ölüme sebebiyet veren yada vücut bütünlüğünü ruhen ve/veya bedenlen öze uğratan istenmeyen olay" şeklinde tanımlanan maddi ve manevi birçok kayıplara sebebiyeti verebilen iş kazası (Altın ve Taşdemir, 2017) veya mesleki risklere maruziyet ile oluşan meslek hastalıkları meydana gelebilir (Gökpınar, 2004).

Dünya genelinde meydana gelen iş kazaları istatistikleri incelendiği zaman, bu iş kazalarının % 2'sinin bilinmeyen sebepler ile meydana geldiğini, % 98'inin ise önlenabilir iş kazaları olduğu görülür (Sarıkaya ve ark., 2009). Eğitimsizlik, tehlikeli durumlar ve tehlikeli davranışlar v.b. gibi çeşitli sebepler ile meydana gelen ve aslında hemen hemen tamamının önlenildiği iş kazası ve meslek hastalıklarının mali boyutu, ülkelerin yaklaşık gayri safi milli hasıllarının %4 - % 5'lik miktarlarına karşılık gelmektedir (www.csgb.gov.tr), (Özdemir, 2016). Türkiye'de 5510 sayılı kanunun 4-1/a maddesi kapsamında çeşitli iş kollarında, iş kazası geçiren çalışanların sayısı, 2016 yılına ait verilere göre; 241,115'i erkek ve 44,953'ü de kadın olmak üzere toplam 286,068'dir. Meslek hastalığına yakalanan sigortalıların 568'i erkek ve 29'uda kadın olmak üzere toplam sayı 597'dir. Bu sonuç, ülkemiz içinde hem ekonomik açıdan hem de sosyal açıdan oldukça önemlidir. Çünkü bu yüksek kaza istatistikleri büyük ekonomik kayıp yaratmakta, sosyal sorunlar oluşturmakta, rekabet ve pazarlama gücünü olumsuz etkilemekte ayrıca uluslararası prestijimizi de etkilemektedir. Bu yüzden İSG eğitiminin erken yaşlarda verilmesi ve bu konu hakkında bir bilinç oluşturulması kaçınılmazdır. Bu amaç ile Aygün ve Öztürk (2017), Mühendis ve Teknik Eleman adaylarının iş güvenliği hakkında tutumlarını ölçebilmek için üç farklı fakülteden 18 farklı programa ve yaklaşık 366 öğrenciye bir anket çalışması hazırlamışlardır. Katılımcıların %77.1'lik kısmı İSG dersinin Türkiye'de zorunlu ders olmasını istediklerini beyan etmişlerdir. Topgül ve Çağatay (2017), iki farklı bölümden, İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği isimli dersi alan ve almayan toplam 65 öğrencinin, iş güvenliği eğitimi ve algısını ölçmek için 13 soruluk anket hazırlamışlar ve dersi alan öğrenciler arasında bir fark olmadığını görmüşlerdir. Sarıkaya ve ark. (2009),

Kırıkkale Meslek Yüksek Okulunda 240 öğrenciye 15 sorudan oluşan bir anket uygulanmış ve sonuç olarak temel eğitimin şart olduğu ve bu temel eğitimin iş hayatından önce öğrenim gördükleri Meslek Yüksek Okullarında verilmesi gerektiği sonucuna varmışlardır. Mostafa ve Momen (2014) ise Teknik Okul öğrencilerinin iş sağlığı ve güvenliğine dair bilgi, tutum ve davranışlarını değerlendirmek için bir çalışma yapmıştır. İSG eğitiminden önce ve sonra öğrencilerin bilgi ve davranışlarını ölçmüşlerdir. Yehuda ve ark. (1998), 11. sınıf öğrencileri arasında iş sağlığı eğitimi programının değerlendirilmesi üzerine bir çalışma yapmışlardır. 11. sınıf öğrencilerine yönelik yeni bir mesleki sağlık eğitimi programının, öğrencilerin tutumlarındaki değişikliklere ulaşmada ne kadar başarılı oldukları bu çalışmada araştırılmıştır. Yu-Huei ve ark. (2009), Tayvan'daki üniversite öğrencilerinin iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili algı düzeylerini ölçebilmek için 66 üniversitede 30 İSG konusu içeren, toplam 4474 adet anket çalışması yapmışlardır. Doğa bilimleri veya Mühendislik öğrencilerin İSG konusuna ilgili oldukları sonucuna ulaşmışlardır.

Yukarıdaki araştırmalara paralel olarak, bu çalışmada farklı programlardan 300 öğrencinin iş sağlığı ve güvenliği konusunda algı düzeylerini ölçebilmek için bir anket çalışması hazırlanmıştır.

YÖNTEM

Bu araştırma, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Gelibolu Piri Reis Meslek Yüksek Okulunda öğrenim gören İnsan Kaynakları Yönetimi, Deniz ve Liman İşletmeciliği, Muhasebe ve Vergi Uygulamaları, Turizm ve Otel İşletmeciliği, Turizm ve Seyahat Hizmetleri Programlarına kayıtlı öğrencilere uygulanmıştır. Katılımcıların iş sağlığı ve güvenliği konusunda algı düzeylerinin belirlenmesi amacıyla hazırlanan 11 maddelik anket çalışması, gönüllülük esası gözetilerek 300 öğrenci ile gerçekleştirilmiştir. Ayrıca ankette öğrencilere yaş, cinsiyet v.b. demografik özellikler ve İSG dersini daha önce alıp almadığı da sorulmuştur.

Ankette katılımcılara yöneltilen sorular Tablo 1'de yer almaktadır. Oluşturulan anket sonuçlarını değerlendirebilmek için Statistical Package for the Social Sciences (SPSS) 15.0 programı kullanılmıştır. Tablo.1'e ait puanlama aralığı ve değerlendirme Tablo.2'de sunulmuştur.

Tablo 1. Anket Maddeleri

No	Sorular
1	Bölümlerin öncelikleri göz önünde bulundurularak, İSG dersi programımızda zorunlu veya seçmeli ders olarak verilmelidir
2	Tüm Önlisans ve Lisans programlarında İSG derslerinin zorunlu veya seçmeli ders olması gerektiğini düşünüyorum
3	Programlarda okutulacak İSG derslerinin İSG sertifikasına sahip yada bu alanda eğitim/seminer almış öğretim üyeleri ve öğretim elemanları tarafından verilmesi gerektiğini düşünüyorum
4	Gerek ilgili ders olarak gerekse kampüs içindeki sosyal hayatın dizaynı açısından, İSG hakkında bölümümüzün ve/veya meslek yüksek okulumuzun yeterli bilgilendirme ve çalışma yaptığını düşünüyorum
5	İş hayatına atıldıktan sonra, mesleki yeterliliğim açısından alacağım İSG derslerinin faydalı olacağını düşünüyorum
6	Öğrenim gördüğüm program ile ilgili ilerde maruz kalabileceğim riskler, iş kazaları ve/veya meslek hastalıkları hakkında bilgilendirilmek isterim
7	İSG konusunda okulumuz tarafından bazı dönemlerde bilgilendirme, seminer v.b. uygulamaların gerekli ve yararlı olacağını düşünüyorum.
8	İSG konusunda yazılı ve görsel tüm bilgilendirme ve içeriklere daha kolay ulaşmayı isterim
9	Günlük hayatta hem işveren hem de çalışanların İSG konusunda yeterli hassasiyeti göstermediğini düşünüyorum
10	İş Güvenliği olgusunu uyulması gerekli kurallar dizisi olarak değil, güvenli ve kaliteli bir yaşam için gerekli olduğunu düşünüyorum
11	Türkiye'deki yüksek iş kazaları ve meslek hastalıkları oranının, alınacak gerekli İSG eğitimleri ile azalabileceğini düşünüyorum

Tablo 2. Puanlama aralığı ve değerlendirme

Puanlama	1.00-1.79	1.80-2.59	2.60-3.39	3.40-4.19	4.20-5.00
Değerlendirme	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum

BULGULAR

Gelibolu Piri Reis Meslek Yüksek Okulunda iş güvenliği öğrenim gören 300 öğrencinin ilgili bölümlere göre dağılımları ve yüzdelik oranları aşağıdaki gibidir.

Tablo 3. Programlara göre toplam öğrenci sayıları ve yüzdeler dağılımları.

Meslek Yüksekokulu Programları	N	%
Deniz ve Liman İşletmeciliği	105	35
Muhasebe ve Vergi Uygulamaları	54	18
Turizm ve Otel İşletmeciliği	55	18.3
Turizm ve Seyahat Hizmetleri	54	18
İnsan Kaynakları Yönetimi	32	10.7
Toplam	300	100

Tablo 4'te ise yukarıdaki anket sorularına verilen cevapların frekansı (f), yüzde karşılığı (%) ve ortalaması (\bar{X}) gösterilmiştir.

Tablo 4. Anket sorularına verilen cevapların analizi

Madde Numarası	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		Ortalama (\bar{X})	
	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%		
1	300	20	6.7	18	6.0	46	15.3	113	37.7	103	34.3	3.87
2	300	17	5.7	25	8.3	53	17.7	127	42.3	78	26.0	3.74
3	300	6	2.0	8	2.7	21	7.0	91	30.0	174	58.0	4.39
4	300	16	5.3	37	12.3	84	28.0	97	32.3	66	22.0	3.53
5	300	7	2.3	9	3.0	22	7.3	93	31.0	169	56.3	4.35
6	300	5	1.7	24	8.0	96	32.0	1	0.3	174	58.0	4.45
7	300	6	2.0	7	2.3	24	8.0	120	40.0	143	47.7	4.29
8	300	5	1.7	7	2.3	24	8.0	130	43.3	134	44.7	4.27
9	300	8	2.7	13	4.3	41	13.7	98	32.7	140	46.7	4.16
10	300	5	1.7	8	2.7	16	5.3	99	33.0	172	57.3	4.41
11	300	11	3.7	2	0.7	32	10.7	66	22.0	189	63.0	4.40

Katılımcıların cinsiyete göre dağılımları ve yüzdeler oranları Tablo 5'te gösterilmiştir.

Tablo 5. Katılımcıların Cinsiyete göre dağılımı

Cinsiyet	N	%
Kız	147	49
Erkek	153	51

Katılımcıların yaş aralığı 18 ile 40 arasında değişmektedir. Tablo 5'tende görüldüğü gibi hemen hemen dengeli bir cinsiyet dağılımı mevcuttur. Tablo 1'de Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Gelibolu Piri Reis Meslek Yüksek Okulunda İnsan Kaynakları Yönetimi, Deniz ve Liman İşletmeciliği, Muhasebe ve Vergi Uygulamaları, Turizm ve Otel İşletmeciliği, Turizm ve Seyahat Hizmetleri Programlarında öğrenim gören öğrencilerin iş güvenliği konusunda algı düzeylerini ölçmek için 11 maddelik anket hazırlanmıştır. Anketin 1. Maddesi “Bölümlerin öncelikleri göz önünde bulundurularak, İSG dersi programımızda zorunlu veya seçmeli ders olarak verilmelidir” şeklinde verilmiştir. 1. Maddeye verilen cevapların ortalaması $\bar{X}=3.87$ ile “katılıyorum” şeklinde gerçekleşmiştir. Farklı beş program öğrencilerinin 1. Maddeye verdikleri ortak cevap zorunlu yada seçmeli de olsa ders programlarında iş sağlığı ve güvenliği dersini görmek istedikleridir. Ders planlarında seçmeli ya da zorunlu olarak İSG dersi olan ve olmayan katılımcıların verdikleri cevap ortalamalarının birbirine yakın ve yüksek olması, katılımcıların bu konunun önemini anladıklarını göstermektedir.

2. madde “Tüm Önlisans ve Lisans programlarında İSG derslerinin zorunlu veya seçmeli ders olması gerektiğini düşünüyorum” şeklinde olup, katılımcıların ikinci soruya verdiği cevap ortalaması $\bar{X}=3.74$ ile “katılıyorum” şeklindedir. Birinci madde ile yakın bir sonuç alınması, katılımcıların İSG kavramını benimsediklerini göstermiştir.

3. madde “Programlarda okutulacak İSG derslerinin İSG sertifikasına sahip yada bu alanda eğitim/seminer almış öğretim üyeleri ve öğretim elemanları tarafından verilmesi gerektiğini düşünüyorum” şeklinde olup, katılımcılar $\bar{X}=4.39$ ile “kesinlikle katılıyorum” şeklinde cevaplamışlardır. Bu yüksek ortalama bize katılımcıların İSG eğitimine verdikleri önemi açıkça ortaya koymaktadır.

4. madde “Gerek ilgili ders olarak gerekse kampüs içindeki sosyal hayatın dizaynı açısından, İSG hakkında bölümümüzün ve/veya meslek yüksek okulumuzun yeterli bilgilendirme ve çalışma yaptığını düşünüyorum.” şeklindedir ve $\bar{X}=3.53$ ortalama ile “katılıyorum” şeklinde cevaplanmasına rağmen, 11 madde arasında en düşük ortalamaya sahiptir. Bu neden ile okul yönetimine İSG konusunda bilgilendirme faaliyetlerini arttırması önerisi yapılabilir.

Katılımcılar “İş hayatına atıldıktan sonra, mesleki yeterliliğim açısından alacağım İSG derslerinin faydalı olacağını düşünüyorum.” şeklindeki 5. maddeye $\bar{X}=4.35$ ile “kesinlikle katılıyorum” cevabını vermişlerdir. Bu cevap ortalamasından da görüleceği gibi, katılımcılar İSG kavramını sadece bir ders olarak görmeyip, ileriki mesleki tecrübelerinde de pozitif katkı yapacağını düşünmektedirler.

$\bar{X}=4.45$ 'lik anketteki en yüksek ortalama ile katılımcılar “Öğrenim gördüğüm program ile ilgili ilerde maruz kalabileceğim riskler, iş kazaları ve/veya meslek hastalıkları hakkında bilgilendirilmek isterim” şeklindeki 6. maddeye “kesinlikle katılıyorum” cevabını vermişlerdir. Böylece katılımcılar iş kazası ve meslek hastalıklarının ciddiyetinin farkına vardıklarını ve kendi iş kollarında bunu minimuma indirebilmeyi hedeflediklerini göstermişlerdir.

7. madde “İSG konusunda okulumuz tarafından bazı dönemlerde bilgilendirme, seminer v.b. uygulamaların gerekli ve yararlı olacağını düşünüyorum” şeklinde olup bu madde $\bar{X}=4.29$ 'luk ortalama ile “kesinlikle katılıyorum” şeklinde cevaplanmıştır. İSG dersinin Önlisans ve Lisans programlarında zorunlu olmasını isteyen katılımcıların, bununla ilgili daha fazla ve güncel bilgi ve uygulamalara erişmek istemesi de verilen cevaplar ile oldukça uyumludur.

8. madde “İSG konusunda yazılı ve görsel tüm bilgilendirme ve içeriklere daha kolay ulaşmayı isterim” şeklinde olup ortalaması $\bar{X}=4.27$ ile “kesinlikle katılıyorum” olarak cevaplanmıştır. İSG bilim dalını gayet ciddiye alan ve önemseyen katılımcılar, 7. Maddede olduğu gibi seminerler, programlar v.b. yanında bu konuyla ilgili güncel tüm birikime kolayca erişmeyi istemektedirler. Bu konu da asli görev okul yönetimlerine düşmektedir.

9. madde “Günlük hayatta hem işveren hem de çalışanların İSG konusunda yeterli hassasiyeti göstermediğini düşünüyorum” şeklinde olup ortalaması $\bar{X}=4.16$ ile “katılıyorum” şeklindedir. Maalesef dünya genelinde iş kazası ve buna bağlı yaralanma ve ölümlerin istatistiklerine baktığımız zaman Türkiye'nin konumu hiçte iç açıcı bir yerde değildir. Katılımcılar bunun farkında olduklarını da verdikleri cevap ile göstermişlerdir.

10. madde “İş Güvenliği olgusunu uyulması gerekli kurallar dizisi olarak değil, güvenli ve kaliteli bir yaşam için gerekli olduğunu düşünüyorum” şeklinde olup $\bar{X}=4.41$ ile en yüksek 2. ortalamaya sahiptir. Böylece katılımcılar bu konuda gerekli bilinç düzeyine sahip olduklarını göstermişlerdir.

11. madde “Türkiye'deki yüksek iş kazaları ve meslek hastalıkları oranının, alınacak gerekli İSG eğitimleri ile azalabileceğini düşünüyorum” olup, $\bar{X}=4.40$ 'lık anketteki en yüksek 3. ortalamaya sahiptir. İlk on maddeye verilen cevapların ortalamalarından yola çıkarak, böyle bir ortalamanın beklendiği ve tutarlı olduğu açıkça görülmektedir. Katılımcılar eğitimin önemini verdikleri bu yüksek ortalama ile göstermişlerdir.

Ayrıca, katılımcıların İSG kültürüne bakış açılarının cinsiyetine göre farklılık gösterip göstermediği bağımsız t-testi ile araştırılmış ve aşağıdaki Tablo.6 'da gösterilmiştir. Analizler sonucunda cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark elde edilmemiştir ($p>0,05$).

Tablo 6. İSG tutum ölçeği için cinsiyete göre bağımsız t-testi analiz sonucu

Cinsiyet	N	X	Ss	t	p
Kız	147	4.22	0.58	1.59	0.25
Erkek	153	4.11	0.58		

ANOVA testi kullanılarak 5 farklı programdaki katılımcıların ankete verdikleri cevaplar arasında anlamlı fark olup olmadığını hesaplanmış ve $p=0,212$ değeri elde edilerek sonucun anlamlı fark göstermediği aşağıdaki Tablo.7 'de gösterilmiştir.

Tablo 7. İSG tutum ölçeği için ANOVA test sonucu

Varyansın Kaynağı	Kareler p Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar arası	1.976	4	0.494	1.467	0.212
Gruplar içi Toplam	99.329	295	0.337		
	101.306	299			

Gelibolu Piri Reis Meslek Yüksek Okulunda beş farklı programdaki katılımcıların algı ölçeğini test edebilmek için hazırlanan anketin geçerlik güvenirlik testi, Cronbach's Alpha (α) değerleri ile hesaplanabilir (Kalaycı, 2010). Geçerlik güvenirlik testi analiz sonuçları Tablo. 8'deki gibidir.

Tablo 8. İSG Algı ölçeği için geçerlik güvenirlik analizi sonuçları

	Cronbach's Alpha (α) değeri	Sonuç
Tutum Ölçeği	0,82	Ölçek Yüksek Güvenirlikte

Beş farklı programdaki katılımcıların 11 maddelik ankete verdiği cevapların ortalaması ile en yüksek ve en düşük oranların değerleri aşağıdaki tabloda özetlenmiştir.

Tablo 9. Gelibolu Piri Reis Meslek Yüksek Okulunda beş farklı programın ortalamaları

	N	X	Minimum	Maksimum
Deniz ve Liman İşl.	105	4.21	2.27	5.00
Muhasebe ve Vergi Uyg.	54	4.18	3.13	5.00
Turizm ve Otel İşl.	55	4.24	1.36	5.00
Turizm ve Seyahat Hiz.	54	4.00	3.00	5.00
İnsan Kaynakları Yön.	32	4.17	1.36	5.00

SONUÇLAR

İş kazalarının %98'lik kısmının insanların dikkatsiz durum ve davranışlarına bağlı önlenemez nitelikte olduğu, bilinmeyen sebeplerden meydana gelen iş kazalarının oranının sadece %2'lik bir oran olduğu hatırlanır ise, bu kaza ve ölüm oranlarını azaltmanın yolunun insanları eğitmek ve topluma İSG

kültürü yerleştirebilmekten geçtiği açıkça görülmektedir. Çoğu birey; işçi, işveren veya iş güvenliği uzmanı olarak çalışma hayatında etkin olarak rol sahibidir. Bu bağlamda her bir bireye, sivil toplum kuruluşlarına, ilgili bakanlıklara İSG kültürünü yerleştirebilmek ve gerekli eğitimleri vermek için önemli görev ve sorumluluklar düşmektedir. Üniversitelerin ilgili bölümlerinde zorunlu İSG derslerini müfredata yerleştirmek olumlu fakat geç kalınmış bir uygulamadır. Eğer kazaya bağlı ölüm hızı oranlarının Avrupa standartlarına yada daha da altına inmesi isteniyorsa, yapılacak öncelikli eylem, ilköğretim döneminden itibaren İSG derslerinin müfredata eklenmesidir. Ancak bu şekilde İSG kültürü toplumlara yerleştirilebilir.

Bu çalışmanın amacı, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Gelibolu Piri Reis Meslek Yüksek Okulunda İnsan Kaynakları Yönetimi, Deniz ve Liman İşletmeciliği, Muhasebe ve Vergi Uygulamaları, Turizm ve Otel İşletmeciliği, Turizm ve Seyahat Hizmetleri Programlarında öğrenim gören öğrencilerin İSG konusunda algı düzeylerinin belirlenmesidir. Bu sebeple 5 farklı programdan 300 katılımcıya 11 maddelik anket uygulanmıştır. Eldeki verilerin analizinden şunları söyleyebiliriz:

Katılımcılar 1. Maddeyi %72'lik ve 2. Maddeyi %68.3'lük oran ile onaylamışlardır. Yani İSG dersinin Önlisans ve Lisans düzeyinde zorunlu yada seçmeli olarak okutulması gerektiğini söylemişlerdir. %88'lik oran ile sertifikalı öğretim üyelerinin derslere girmesini onaylamışlardır. Yine 4. Maddenin oranı %54.3'tür. Bu sonuç anketteki en düşük ortalama değer olup, İSG hakkında bölümlerin veya meslek yüksek okulunun daha fazla bilgilendirme çalışması yapması gerektiği sonucu orta çıkmıştır. Ayrıca, katılımcılar öğrenim gördükleri program ile ilgili ilerde maruz kalabileceğim riskler, iş kazaları ve/veya meslek hastalıkları hakkında bilgilendirilmek istemektedir. Bunun da gerçekleşebilmesi için İSG derslerinin müfredata dahil edilmesi, gerekli bilgilendirmelerin yapılması, kaynaklara rahatça ulaşılabilmesi gerekmektedir. Bu maddelere katılımcıların verdikleri yüksek ortalamalar, İSG kültürünü benimsedikleri, sadece ders olarak bakmadıkları ve bu konu hakkında bir öngörüye sahip oldukları yönündedir. Bununla beraber alınacak gerekli tedbirler ve eğitim ile iş kazalarının ve meslek hastalıklarının oranında azalış gösterebileceğini %85'lik bir oran ile savunmuşlardır. Ankete verilen cevapların olumlu yüksek yüzde oranları, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Gelibolu Piri Reis Meslek Yüksek Okulunda İnsan Kaynakları Yönetimi, Deniz ve Liman İşletmeciliği, Muhasebe ve Vergi Uygulamaları, Turizm ve Otel İşletmeciliği, Turizm ve Seyahat Hizmetleri Programlarında kayıtlı öğrencilerin iş sağlığı ve güvenliği konusunda bilinçli oldukları, İSG kültürüne sahip oldukları ve belirli bir algı düzeyine sahip olduklarını gösterir yöndedir. Ayrıca elde edilen sonuçlar, önceki çalışmalar ile de uyum içerisindedir. Aygün ve Öztürk'ün (2017), Mühendis ve Teknik Eleman adaylarının iş güvenliği konusunda tutumlarının belirlenmesi için 18 farklı bölümden 366 katılımcı ile yaptıkları anket çalışmasında katılımcılar kesinlikle İSG eğitiminin çok önemli olduğunu düşünmektedirler. Katılımcıların %77.1'i İSG derslerinin ilgili fakültelerde, tüm Türkiye'de zorunlu ders olmasını istemektedirler. Bu oran bu çalışmada %72 olup oldukça yakın bir değer olarak

elde edilmiştir. Yine elde edilen sonuçlar, Topgül ve Çağatay'ın (2017), araştırması ile uyum içerisinde. Ayrıca, Sarıkaya ve ark. (2009), Kırıkkale Meslek Yüksek Okulunda 240 öğrenciye 15 sorudan oluşan bir anket uygulanmış ve sonuç olarak temel eğitimin şart olduğu ve bu temel eğitimin iş hayatından önce öğrenim gördükleri Meslek Yüksek Okullarında verilmesi gerektiği sonucuna varmışlardır.

Ayrıca, katılımcıların İSG kültürüne bakış açılarının cinsiyete göre farklılık gösterip göstermediğini ölçebilmek için t-testi analizi yapılmış ve $p=0,25$ değeri elde edilmiştir. Bu değer 0,05 değerinden büyük olduğu için cinsiyete göre anlamlı fark olmadığı görülmüştür. İSG'ye bakış açılarının programlara göre farklılık gösterip göstermediğinin kontrolünü yapmak için ise ANOVA testi uygulanmış ve $p=0,212$ değeri elde edilmiştir ($p>0,05$). Yani beş farklı programdaki katılımcıların İSG'ye bakış açılarında anlamlı fark olmadığı gözlemlenmiştir. Bu sonuçtan, farklı programlardaki katılımcıların İSG'ye bakış açıları hemen hemen aynıdır diyebiliriz. Uygulanan anketin geçerlik güvenirlik testi yapılmış ve Cronbach's Alpha (α) değeri 0,82 olarak elde edilmiştir. Bu sonuçtan anket çalışmasındaki ölçek yüksek güvenirliğe sahiptir diyebiliriz. Bunun yanında, Gelibolu Piri Reis Meslek Yüksek Okulunda beş farklı programın ortalamaları hesaplanmış ve her bölümün ortalama değerinin birbirine yakın olduğu görülmüştür. Ortalama değerleri "Katılıyorum" ve "Kesinlikle Katılıyorum" puanlama aralığına denk gelmektedir. En yüksek ortalama Turizm ve Otel İşletmeciliği programına ait iken en düşük ortalama ise Turizm ve Seyahat Hizmetleri programına aittir.

KAYNAKÇA

- Altın, M. ve Taşdemir, Ş. (2017) İSG İş Sağlığı ve Güvenliği. Eğitim Yayınevi, Konya
- Aygün, S. ve Öztürk, Ö. F. (2017) Mühendis ve Teknik Eleman Adaylarının İş Güvenliği Konusunda Tutumlarının Belirlenmesi. *The International Journal of Innovative Approaches in Science Research*, 1(1), 21-32.
- Gerek, N. (2008) İş Sağlığı ve Güvenliği, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi AÖF Yayınları.
- Gökpinar, S. (2004) İşçi Sağlığı ve İş Güvenliğinin Temel İlkeleri, *İş Sağlığı ve Güvenliği Dergisi*, 19, 18-24.
- <http://www.csgb.gov.tr/csgbPortal/csgb.portal> (01.03.2019)
- Kalaycı, Ş. (2010). Spss uygulamaları çok değişkenli istatistik teknikleri (5. baskı). Ankara: Asil Yayın Dağıtım.
- Lerman, Y., Feldman, Y., Shnaps, R., Kushnir, T. Ve Ribak, J. (1998) Evaluation of an Occupational Health Education Program Among 11th Grade Students, *American Journal of Industrial Medicine* 34, 607–613.
- Mostafa, N.S. ve Momen, M. (2014). Occupational Health and Safety Training: Knowledge, Attitude and Practice Among Technical Education Students, *Egyptian Journal of Occupational Medicine*, 38 (2), 153-165.

- Özdemir, S. (2016) Türkiye’de Güvenliğin Etkinliği, Ekonomik Maliyet ve AB Ülkeleriyle Karşılaştırılması, ÇOMÜ YL Tezi, Çanakkale.
- Sarıkaya, M., Güllü, A., ve Seyman, M.N. (2009) Meslek yüksek okullarında iş sağlığı ve güvenliği eğitimi verilmesinin önemi. *Tübav Bilim Dergisi*, 2, 327–332.
- Tanır, F. (2004) İş Sağlığı ve Güvenliği. *İş Sağlığı ve Güvenliği Dergisi*, 17, 10-14.
- Topgül, S. ve Çağatay, A. (2017) Öğrencilerin İş Güvenliği ve İş Güvenliği Eğitimi Algısının Değerlendirilmesi. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi* 22 (2), 587-598.
- Yu-Huei, T., Yu-Wen, L. Chic-Chieh, C. Ve Jia-Ming L. (2009) Perceptions of General Education on Occupational Health and Safety among College Students in Taiwan. *Journal of Occupational and Environmental Hygiene*, 6: 468–474.